

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ

TABİT TURZM ARA TIRMA VE UYGULAMA MERKEZ

**İÇ KONTROL ve KAMU İÇ KONTROL
STANDARTLARI**

- İÇ KONTROL NEDİR
- İÇ KONTROL SİSTEMİ
- KAMU İÇ KONTROL STANDARTLARI

İÇ KONTROL NEDİR?

Dünyadaki yeni gelişmeler ışığında yönetim anlayışı da değişmekte ve kamu yönetimi kendini sürekli yenilemektedir. Bu doğrultuda ülkemizin refah düzeyinin artırılması, daha etkili ve verimli çalışan bir kamu yönetiminin oluşturulması temel bir politika olarak belirlenmiş ve bu kapsamda kamunun yeniden yapılanması çalışmaları başlatılmıştır. Bu amaçla, kamu mali yönetimi ve kontrol sistemini uluslararası uygulamalara ve Avrupa Birliğine uyumlu olarak yeniden yapılandırmak üzere 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu 24/12/2003 tarih ve 25326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

5018 sayılı kanunla, her bir kamu idaresinde geleneksel kontrol mekanizmaları yerine iç kontrol alanında yaşanan çağdaş gelişme ve uygulamalardan ve uluslararası örgütlerce oluşturulan standart ve yöntemlerden yararlanılarak bir iç kontrol sisteminin oluşturulması öngörülmüştür. Kanun'un "İç Kontrol Sistemi" başlıklı beşinci kısmında (madde 55-67) İç Kontrol Sistemi düzenlenmiştir.

İÇ KONTROL MEVZUATI

- 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar
- Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği
- Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı Rehberi (Karar Alma Süreçlerine Destek ve Yol Gösterici)

- İdarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak, faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini, sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan;
- Organizasyon
- Yöntem
- Süreç
- İç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür. (5018 sayılı kanun, 55. madde)

Kurumların yöneticileri ve çalışanları tarafından uygulanan, kurumun;

- Faaliyetlerinin etkinliđi ve verimliliđi,
- Raporlama sisteminin güvenilirliđi
- Yasa ve düzenlemelere uygunluđu
- Varlık ve kaynaklarının korunması
- Hedeflerine ulaşması için gereken makul güvenceyi sağlamak amacıyla tasarlanmış bir süreçtir.

İç kontrolün amacı;

- Kamu gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yönetilmesini,
- Kamu idarelerinin kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesini,
- Her türlü mali karar ve işlemlerde usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesini,
- Karar oluşturmak ve izlemek için düzenli, zamanında ve güvenilir rapor ve bilgi edinilmesini,
- Varlıkların kötüye kullanılması ve israfını önlemek ve kayıplara karşı korunmasını, sağlamaktır. (5018 Sayılı Kanun Md.56)

İÇ KONTROLÜN ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

- İç kontrol, mali iş ve işlemlerle sınırlı değildir.
- En üst kademededen en alt kademeye tüm kurum çalışanlarının sorumluluğundadır.
- İç kontrolün oluşturulması, işletilmesi, izlenmesi ve geliştirilmesinden yönetim sorumludur.
- İç kontrol konusunda tüm çalışanların rol ve sorumluluğu aynı değildir.
- İç kontrol, belli noktalarda, belli alanlarda ve belli zamanlarda değil; tüm faaliyetleri kapsayan devamlılık esasına dayanan bir süreçtir.
- Sadece yazılı dokümanlara dayanmaz. Güçlü ve pozitif bir ortamı da ifade eder.

- İç kontrol sistemi, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile düzenlenmiştir.26/12/2007 tarihinde Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları tebliğinde yer alan standartlar idarelerin; iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate alınmaları gereken temel yönetim kurallarını göstermekte ve tüm kamu idarelerinde tutarlı, kapsamlı ve standart bir kontrol sisteminin kurulmasını ve uygulanmasını amaçlamaktadır.
- Maliye Bakanlığı merkez birimlerinde iç kontrol sisteminin kurulmasını ve Kamu İç Kontrol Standartlarına uyumu sağlamak üzere, 03/05/2010 tarihinden itibaren ‘Maliye Bakanlığı Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı’ (İKEP) uygulamaya konulmuştur.

- Kamu İç Kontrol Standartları Tebliğinde yer alan 17 no'lu standartta, 'İdareler iç kontrol sistemini yılda en az bir kez değerlendirmelidir' ifadesi yer almaktadır.
- İç Kontrol Sistemi; bir kurumun yönetimi ve personeli tarafından hayata geçirilen tamamlayıcı bir süreç olup, misyonunu başarması ve vizyonuna ulaşması için riskleri göğüslemek ve makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanmıştır.

İç kontrol sisteminde yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin oluşturulması için gerekli önlemleri alma sorumluluğu, idarenin üst yöneticilerine ve diğer yöneticilerine verilmiştir. (5018 Sayılı Kanununun 11.,60., 63. ve 64. maddeleri)

1. Üst Yönetici – Rektör
2. Harcama Birimleri (Yetkilileri)–Dekan, Müdür, Genel Sekreter, Daire Başkanı...
3. Gerçekleştirme Görevlileri (Dekan Yard., Enstitü, Yüksekokul Müd. Yard. Veya Fakülte-Enstitü ve Yüksekokul Sekreteri
4. Mali Hizmetler Birimi (Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı)
5. İç Denetim Birimi – İç Denetçiler
6. Sayıştay

1-Üst Yönetici: İç kontrol sisteminin kurulması, geliştirilmesi ve gözetilmesinden sorumludurlar. Yönetimin bu sorumluluğu hem iç kontrolün oluşturulup uygulanmasını hem de gözden geçirilip değerlendirilmesi ve geliştirilmesini kapsamaktadır. Bu amaçla iç kontrolün yönetim tarafından sürekli izlenmesi ve gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

2-Harcama Yetkilileri: Bütçe ile ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi olup, görev ve yetki alanları çerçevesinde idari ve mali karar ve işlemlere ilişkin olarak iç kontrolün işleyişinden sorumludur.

3-Gerçekleştirme Görevlileri: Harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütenler gerçekleştirme görevlisidir. Bu görevliler de 5018 sayılı Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden ve bunlara ilişkin olarak belirlenmiş süreç kontrolünden sorumludurlar.

4-Mali Hizmetler Birimi: İç kontrol sisteminin kurulması, standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi konularında çalışmalar yapmak ve ön mali kontrol faaliyetini yürütmektir. Muhasebe Yetkilileri: Ödemelerde kontrol, muhasebe kayıtlarının usulüne ve standartlara uygun, saydam ve erişilebilir tutulmasından sorumludur.

5-İç Denetim Birimi: İç kontrol sisteminin etkinlik ve etkililiğini değerlendirir ve zayıflıkları tespit eder, süreç ve prosedürlerinin kurulması ve geliştirilmesi hakkında st yöneticiye öneriler getirirler.

6-Sayıştay: Dış denetim organıdır. VE Kurum personeli: Kurumda alışan herkes, i kontrolün işletilmesinden sorumludur. İ kontrolün herkesin sorumluluğunda olması nedeniyle, her bir çalışan görev tanımını çerçevesinde kendisine verilen iř/işlemleri etkin ve verimli bir şekilde mevzuata uygun olarak yürütmek durumundadır. Ayrıca, kurumun etik değerlerine uygun davranışlar sergilemeli, hata ve usulsüzlükleri st yönetime bildirmelidir.

- Kurumun yapısını ve faaliyetlerini izlenebilir hale getirir.
- Yönetici ve çalışanların görev, yetki ve sorumluklarını bilmesi, sahiplenmesi ve etik değerleri benimsemesi, faaliyetlerin yerine getirilmesini kolaylaştırır.
- Risk değerlendirmesi ve riskin yönetilmesi ile hedeflere ulaşmadaki engeller asgari seviyeye indirilir.
- Faaliyetler ile mali karar ve işlemlerin yöntemlerinin yazılı olarak belirlenmesi, yönetici ve çalışanların tüm faaliyetleri bilmelerini sağlar, faaliyetlerin sürekliliği kişi odaklı olmaktan kurtulur ve kurumsallaşma sağlanır.
- Bilgi ve iletişim sisteminin kurulması, yönetici ve çalışanların görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli bilgiye zamanında ulaşmasını ve sağlıklı karar alabilmesini sağlar.
- Yöneticiler hedeflerine ulaşmada ihtiyaç duydukları bilgileri daha iyi izleme ve değerlendirme fırsatı bulurlar.

KAMU İÇ KONTROL STANDARTLARI

Kamu İç Kontrol Standartları; COSO modeli, INTOSAI Kamu Sektörü İç Kontrol Standartları Rehberi ve Avrupa Birliği İç Kontrol Standartları çerçevesinde Maliye Bakanlığı tarafından belirlenerek Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği 26.12.2007 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kamu İç Kontrol Standartları; idarelerin, iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasında, izlenmesinde ve değerlendirilmesinde dikkate almaları gereken temel yönetim kurallarını göstermekte ve tüm kamu idarelerinde tutarlı, kapsamlı ve standart bir kontrol sisteminin kurulmasını ve uygulanmasını amaçlamaktadır.

COSO MODELİ-I Avrupa Birliği, Uluslararası Sayıştaylar Birliği (Intosai), ve Uluslararası Takasbankası (BIS) gibi uluslararası/uluslararası kuruluşlarca da iç kontrol sistemi olarak kabul edilen bir model olmuştur.

Türkiye de yeni mali yönetim sistemini COSO modelini esas alarak kurmaya çalışmaktadır.